

Josef Slavata, *Vztah německé armádní elity k A. Hitlerovi na východní frontě (1941-1945)*, České Budějovice 2016, 146 s. včetně příloh.

Diplomová práce Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Posudek vedoucího diplomové práce

Předkládaná diplomová práce Josefa Slavaty o rozsahu 146 stran textu se skládá z devíti kapitol včetně úvodu, závěru, seznamu pramenů a literatury a příloh. Věnuje se proměnám vztahu Adolfa Hitlera k německým armádním elitám, resp. generálům, na východní frontě během tažení Německa proti Sovětskému svazu v letech 1941-1945. Třebaže jádro práce představuje analýza vztahu německých generálů na východě k jejich nejvyššímu veliteli, autor si všímá rovněž ostatních vysokých německých důstojníků – v letech 1935-1945 sloužilo ve wehrmachtu 53 polních maršálů a generálplukovníků, a to i před rokem 1941, a sleduje, do jaké míry byly válečné operace na východním bojišti výsledkem strategického plánování německých generálů či samotného A. Hitlera. Vojenské dějiny válečného konfliktu tak tvoří přirozený rámec autorovy rozsáhlé komparativní práce na pozadí politicko-vojenských událostí let 1941-1945.

Druhá kapitola (*Německá branná moc po první světové válce*) se věnuje proměnám německé armády od první do druhé světové války. Autor se soustředí na strukturu německé armády, její typologizaci a významné elity, např. Heinze Guderiana, Wilhelma Keitela či Ericha von Mansteina. Třetí kapitola (*Adolf Hitler a německá armádní elita před začátkem války se SSSR*) se věnuje vztahu A. Hitlera k německé armádě po roce 1933 i jeho zásahům do velení v období před rokem 1941. Jádro práce bezpochyby tvoří rozsáhlé kapitoly 4-6, z nichž 4. se věnuje proměnám vztahu A. Hitlera k německým generálům během operací na východní frontě v období druhé světové války, 5. hitlerovské opozici mezi německými generály na východní frontě a jejich kritikám stávajícího nejvyššího armádního velení a 6. Adolfu Hitlerovi jako vojevůdci a stratégu. Sedmá kapitola představuje závěr diplomové práce.

J. Slavata zde na základě vlastního studia pramenů a literatury, zejména pamětí a deníků německých generálů, vybaven znalostí zásadních textů k politickým, vojenským i diplomatickým dějinám 20. století, analyzuje vzájemné vztahy A. Hitlera a německých generálů v době tažení proti SSSR v letech 1941-1945. Plán útoku proti SSSR, počáteční německý úspěch při tažení, krizi v nejvyšším velení, bitvu u Stalingradu, ústupové boje roku 1943 i vývoj na východní frontě zde představuje detailním, přesto srozumitelným způsobem, který sleduje jednotnou vyprávěcí linii celé diplomové práce. Východní bojiště není současně autorovým náhodným výběrem, poněvadž se jednalo o jediné bojiště, které spadalo pod Vrchní velitelství pozemního vojska v čele s A. Hitlerem. Současně bylo pozemní vojsko jedinou složkou wehrmachtu, do níž říšský kancléř zasahoval.

Bibliografický přehled zabírá průměrný rozsah (s. 132-136). Autor současně zohledňuje některé zahraniční studie, které se operací druhé světové války týkají.

Slavatův přístup k pramenům a literatuře je zdravě kritický, neváhá polemizovat s autoritami historického bádání, pokud se jejich názory ukáží ve světle autorovy analýzy jako neudržitelné. Vhodně využívá poznámkový aparát práce, který nejen odkazuje na prameny a literaturu, ale rovněž předává informace o detailech, které by vlastní text práce zbytečně zatěžovaly. Autor v něm rovněž předkládá stručné medailonky významných osobností zmíněných v hlavním textu.

Význam práce spočívá ve vlastním tvůrčím přístupu autora, který na základě pramenné sondy do života německých generálů na východní frontě neváhá polemizovat se stávající literaturou. Upozorňuje na subjektivní pasáže deníků a pamětí generálů, ale rovněž na některá obecná a nepřesvědčivá svědectví literatury. Neváhá si pokládat otázky a hledat na ně relevantní odpovědi. Odhaluje míru nesouladu mezi A. Hitlerem a jeho generály, přičemž první zmiňovaný upřednostňoval politické a hospodářské zničení protivníka, zatímco druzí primárně o zničení vojenské síly SSSR. J. Slavata v závěru vyslovuje názor, že A. Hitler zcela evidentně podcenil sílu Rudé armády i samotných německých generálů, do jejichž záležitostí dlouhodobě, často nekompetentně a nekonceptně, zasahoval.

Práce je na velmi dobré stylistické úrovni. Pozitivně hodnotím formální i grafickou podobu práce. Text je sjednocený a zarovnaný. Velmi cenným obohacením diplomové práce jsou její přílohy. Na základě výše uvedeného ji proto doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm výborně.

Dotazy k obhajobě:

1. Jak se mohly vyvíjet operace na východní frontě, kdyby A. Hitler ponechával německým generálům větší volnost v rozhodování?
2. V čem byste spatřoval hlavní linie nesouladu mezi A. Hitlerem a německou generalitou?

V Českých Budějovicích dne 13. května 2016

PhDr. Marek Šmíd, Ph.D.